

De identiteit van de sociaal werker

Fontys Hogescholen

Naar het front!

Op zoek naar een nieuwe welzijnsprofessionaliteit

Studies

Jos van der Lans
Dinsdag 21 april 2009

CANON SOCIAAL WERK NEDERLAND

- ### Vier onderwerpen
1. Geschiedenis sociaal werk, het nut van de CANON – een voorbeeld
  2. De uitdaging van de WMO
  3. Inhoudelijke thema's in de brede sfeer van het sociaal werk
  4. Introductie CANON

CANON VAN SOCIAAL WERK IN NEDERLAND

www.canonsociaalwerk.nl

Identiteit sociaal werk

Hoe kan het dat professionele beroepsorganisaties in Nederland in de sfeer van het sociaal werk eigenlijk zo marginaal zijn?

Lage organisatiegraad
Marginaal beleidsbepalend

VOG Maatschappelijk Werk

sociaal werk was elitezorg

- Regenten / verzuilde elites hebben zich tot ver na WOII ontfemd over sociaal werk.
- Zij vormden de besturen, bemanden de koepels, overlegden met Den Haag.
- NVAW / NRMW

CANON SOCIAAL WERK NEDERLAND

Professionele stemmen zwak

Beroepsorganisatie spelen geen rol

Nederlandse Bond voor Maatschappelijk Werkers in 1947 opgericht

9 januari 1903: Vereniging van woningopzichters

CANON SOCIAAL WERK NEDERLAND

- ### Jaren zestig / zeventig
- Koepels van het particulier initiatief bezwijken onder druk van de staat. (Een taai proces dat meer dan twintig jaar voortsleept, en in 1989 leidt tot het NIZW en de VOG.)
  - Nieuwe generatie professionals is wars van oude structuren, en gelooft meer in zichzelf dan in traditionele beroepsorganisaties.
  - Nederlandse Organisatie Welzijnswerkers (NOW) mislukt
  - Belangenbehartiging gebeurt door de vakbond (ABVA/KABO). Materiële belangenbehartiging dominant.

- ### reorganisatie verzorgingstaat
- Beleids- en structuurgericht (niet probleem- of uitvoeringsgericht)
  - Financiële prikkels dominant (efficiency, bezuinigingen, marktwerking)
  - Organisatorische oplossingen centraal (integraal management, bestuurders, schaalvergroting)
- professioneel perspectief afwezig

Maar...het tij keert

- Meer aandacht voor de professionele stemmen (zie www.beroepseer.nl)
- Kritiek op professionele vervreemding door bureaucratische verantwoordingsystemen
- Verlies aantrekkingskracht oude vakbonden. De trend wordt: van materiële voorwaarden naar vakinhoud en professionele uitvoering.

II - WMO als uitdaging

- voor een andere vorm van denken over het welzijnssector
- om een nieuw soort professionaliteit te ontwikkelen

EINDE LANGDURIGE VERTROUWENSCRISIS
VAN HET WELZIJNSWERK

Post-Achterhuis-tijdperk

Taboes op:

- Afhankelijkheid
- Opdringerigheid
- Normativiteit
- Subjectiviteit

Aangeschoten wild

Vaagheid
Onduidelijke resultaten
Geitenwollen sokken

Clichétrommel gaat in elke
gemeenteraadsperiode wel een keer open

klimaatverschuivingen

- van *instellingen* naar **professionals** (van *wat naar wie*)
- van *producten* naar **professionele interventies** en/of capaciteiten
- van *systeemwereld* naar **leefwereld**
- van *problemen* naar **potenties**
- van *individuen* naar **sociale systemen** (WMO)

III – inhoudelijke thema's

1. Nieuw type professionaliteit

Achter de voordeur – stadsmariniers – huisbezoek – vroegtijdige interventie – jeugdveldwachter – straatcoaches – interventieteams - buurtzorg – - outreachende hulpverlening – bemoeizorg – eigen kracht centrales

leefwereld als spreekkamer

Front / leefwereld professionaliteit

- tot 1965 ER BOVEN OP ▼
vertrouwen verplichten – gezag
- tot 1985 ER NAAST ■■
vertrouwen veronderstellen - identificatie
- tot 2005 ER VANDAAN ◀▶
vertrouwen vragen - vraaggericht
- na 2005 ER OP AF ▶▶
vertrouwen geven - empowerment

ER OP AF ▶◀ leefwereld als spreekkamer

Andere professionaliteit

(meer mandaat, sturender, dwingend, persoonlijker)

Andere organisaties

(het front is leidend, kantelen naar leefwereld)

Ander management

(informatie, verantwoording, beloning, maatschappelijk rendement)

Andere kennisverzameling

(levende kennis, namen en rugnummers, actiegericht)

Andere bestuurlijke sturing

(frontliniesturing, duurzaam vertrouwen, profs als partners)

Controle achter de voordeur simpeler

Hoe ver gaat het?

DEZE WONING IS EEN OVERHEIDSVRIJZE ZONE

NEE géén onbeschaafd of ondoordacht **NEE**
HUISBEZOEK
www.cropaf.org

2. Verbinden als nieuwe legitimatie

Op de weekendschool krijgen jongeren drie jaar lang elke zondag les van professionals die met plezier hun vak uitoefenen. Doel is jongeren steunen bij het verruimen van perspectieven, het versterken van zelfvertrouwen en het ontwikkelen van hun talenten.

sterk – zwak verbindingen
gezond – ongezond
succesrijk – succesarm
kennisoverschot – kennistekort
overschot – tekort
weinig tijd – veel tijd

Coaching, mentoren, stages, buddy's, buurtbemiddeling – krachtbronnen en energiestromen op elkaar aansluiten.
Modern vrijwilligerswerk (=oude patronage?)

3. Interventie & (sociale) systemen

Professionaliteit en burgerschap

Interventie & (sociale) systemen

Geïndividualiseerde indicatiestelling, probleemanalyse en toedeling van zorg.

Inpluggen / verbinden in sociale verbanden / netwerken systemen / omgevingen

WMO biedt daartoe een beleidskader

www.eigen-kracht.nl

een nieuwe welzijnsprofessionaliteit

1. Front (leefwereld) professionals
2. Verbindingsmakelaars
3. Vormgevers individuele solidariteit / de moderne vrijwilliger
4. Systeembouwers
5. Dienstbare professionaliteit

Actief burgerschap vraagt om actieve, gepassioneerde professionals

CANON SOCIAAL WERK NEDERLAND
CANON SOCIAAL WERK INTERNATIONAAL
CANON SOCIAAL WERK VLAANDEREN

- Begonnen in 2006 - van 10 naar 50 vensters, plus toeters & bellen
- Technocratisch denken doet historisch besef verschrallen
- Voor legitimatie van het werk is het rijke verleden van belang
- Verbinding heden-verleden moet deel worden van professionaliteit (+ opleiding)